

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

FAKULTA DOPRAVNÍ
ÚSTAV BEZPEČNOSTNÍCH TECHNOLOGIÍ A INŽENÝRSTVÍ
KONVIKTSKÁ 20
110 00 PRAHA

Zkušenosti z HORIZON 2020 a HORIZON EUROPE z pohledu hodnotitele projektů

Ing. Andrej Pastorek

Hodnotitel od roku 2017

Celkem 5 účastí na hodnoceních

(3 x COFUND, 2 x SECURITY, 32 hodnocených projektů)

Od roku 2022 člen Etického panelu

Zodpovědnost za posudky H2020 a Horizon Europe

REA – Research Executive Agency

Popis činnosti a pravomocí lze nalézt na:

https://ec.europa.eu/info/departments/research-executive-agency_cs

Nová metodika hodnocení, po stížnostech na sníženou kvalitu posudků na počátku období H2020 proti úrovni v předcházejícím období FP7.

Následující postup je platný pro všechny výzvy, které REA administruje s tím, že v době před pandemií COVID-19 se závěrečné bodové hodnocení odehrávalo face-to-face v Bruselu, v době covidově online prostřednictvím některé z telekonferenčních platforem, a dnes opět face-to-face

- 1) REA nemá pravomoc měnit rozhodnutí hodnotitelů (závěrečný přidělený počet bodů, který je stanoven konsensuálně v oblasti aritmetického průměru ze 4 resp. 5 posudků (podle typu soutěže)), pouze dohlíží na formální správnost postupu hodnotitelů - dohlízející Vice-chair tedy sám nehodnotí a pouze daný postup administruje a zasahuje v případě porušení formálních náležitostí, např. při porušení zásad nediskriminace (gender, původ, věk apod.) nebo při rozporu s pravidly Zadávací dokumentace. Do expertních záležitostí nezasahuje.
- 2) Není možné, aby hodnotitel ponechal bez vysvětlení jakékoli, byť minimální, snížení počtu bodů, naopak, každé snížení musí explicitně vysvětlit a obhájit. Posudky bez vysvětlení sníženého hodnocení jsou hodnotiteli vráceny k přepracování / doplnění.

3) Posudky jsou jednotlivými hodnotiteli vypracovány elektronicky. Následně je jeden z hodnotitelů jmenován Zpravodajem a připraví Draft pro tzv. Consensus Meeting, v němž shrne kladná a záporná stanoviska a soulad resp. nesoulad mezi hodnotiteli. Poté se všichni hodnotitelé sejdou a musí své přidělené body vůči ostatním hodnotitelům obhájit nebo korigovat. Důsledně se dbá na to, aby se osoby v dané skupině hodnotitelů nesešly nad více projekty – to znamená, že je jen velmi malá šance, aby stejná skupina hodnotitelů měla možnost hodnotit více než jeden projekt.

4) Pouze při tomto skupinovém hodnocení je přítomen Vice-chair (dříve úředník REA, nyní nezávislá osoba, většinou hodnotitel s dlouholetou praxí), který má ovšem pravomoc zasáhnout jen při zjevné formální chybě v postupu (např. v případě nesouladu hodnocení s pravidly danými Zadávací dokumentací). Výsledkem je posouzení projektu ve shodě všech hodnotitelů s jasným vysvětlením výhrad a souvisejícího snížení bodového hodnocení

5) Hodnotitelé zůstávají v anonymitě vůči předkladatelům projektu, ale navzájem o sobě vědí, znají se a musí objasnit rozdílná stanoviska obhájit nebo korigovat a dospět ke společnému hodnocení. Výsledné hodnocení vypracovávají oponenti společně na dohodovacím řízení, administrátor (dříve úředník REA, nyní Vice-chair) jen kontroluje jeho formální správnost z hlediska zadávací dokumentace.

6) ODSOUHLASENÉ BODOVÉ HODNOCENÍ NA ZÁVĚR „CONSENSUS MEETINGU“ JE KONEČNÉ

1. **Elektronické oslovení potenciálního oponenta na základě jeho odborného profilu na <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/myarea/expertarea>**
2. **Vyplnění dotazníku ke střetu zájmů**
3. **Oznámení o přijetí oponenta k hodnocení projektů v dané specifické výzvě, opětovné potvrzení o střetu zájmů**
4. **Povinný online seminář k hodnotícímu procesu - úředník REA zodpovědný za danou soutěž popíše a vysvětlí pravidla, upozorní na nejčastější formální chyby, kterých se oponenti mohou dopouštět.**
5. **Přidělení projektů k hodnocení v režimu online s časovou lhůtou cca 1 měsíc. Jedná se podle povahy soutěže a počtu podaných žádostí o 5 – 7 projektů. Oponentovi je přidělen jeden Vice-Chair, se kterým může komunikovat v případě nejasností.**

6) Hodnocení projektů se provádí online pomocí elektronické aplikace, do které má přístup oponent a příslušný pracovník REA, který může upozornit na některé formální chyby, skluz proti harmonogramu apod., ale nemůže vstupovat do odborného hodnocení.

7) Projekty se hodnotí celkem ze tří hledisek, které lze popsat zhruba následovně, neboť se podle charakteru soutěže mohou mírně lišit:

- a) Odborná kompetence, znalost problematiky, míra inovace a pokroku proti současnému stavu poznání, relevance zvoleného postupu (EXCELLENCE)
- b) Šíře dopadu výsledků projektu, míra zapojení uživatelů výsledků, postupy při šíření výsledků projektu (IMPACT)
- c) Management konsorcia řešitelů, řízení rizik a řešení případných konfliktů, vyváženost a zastupitelnost v konsorciu, dosažitelnost časového harmonogramu, gender neutralita apod (IMPLEMENTATION)

V každém okruhu je možné přidělit maximálně 5 bodů, je stanovena prahová hodnota, při jejímž nepřekročení nemůže být projekt přijat (většinou 3 body). Body se podle povahy nedostatků strhávají ve škále 0,1, za mírné pochybení se jedná o stržení 0,1 – 0,2 bodu, u větších chyb pak podle míry závažnosti, kterou stanoví oponent. Každé stržení je nutné explicitně vysvětlit.

8) Oponent uzavře online hodnocení a po určité době následuje závěrečné vyhodnocení, buď přímo v budově REA v Bruselu, nebo online. Následující popis se týká závěrečného hodnocení v REA, které je primární volbou, online režim se do vypuknutí pandemie COVID-19 využíval pouze výjimečně:

- a) Všichni oponenti se zúčastní vstupního semináře, kde jsou seznámeni s případnými nedostatky, které se v hodnocení objevily, s pravidly pro závěrečná vyhodnocení. Následují informace technického charakteru (používání místní sítě pro tisky apod.) a časový harmonogram jednotlivých dohodovacích řízení
- b) Teprve v této chvíli se Oponent dozvídá, kdo další hodnotil spolu s ním příslušné projekty (každý projekt hodnotí 4 oponenti, rozdělení je vždy takové, aby se nesešli stejní oponenti u dvou nebo více projektů, tj. hodnotící skupina má vždy jiné personální obsazení). Jeden z oponentů je vybrán jako Zpravodaj, nemůže jím být více než dvakrát.
- c) Skupina oponentů se sejde ke „Consensus meetingu“, který stanoví závěrečné bodové ohodnocení projektu. Tomuto řízení je přítomen Vice-chair, který smí do hodnocení vstupovat pouze tehdy, jedná-li se ze strany oponentů o formální chybu, do samotného odborného posuzování vstupovat nesmí. Zpravodaj shrne hodnocení jednotlivých oponentů včetně svého vlastního, a každý z oponentů pak musí zdůvodnit tu část svého hodnocení, kde se liší od ostatních

9) Platí pravidlo, že u každého bodového hodnocení ve všech kategoriích zmíněných výše musí dojít ke konsensu, a že každé stržení bodů z maxima musí být konsensuálně zdůvodněno. Pokud ke konsensu nedojde, následuje jednání s řídicími pracovníky REA pro danou výzvu, která rozhodne o dalším postupu.

10) Výsledkem řízení je tedy závěrečný počet bodů, do nichž již nikdo nemůže dále zasahovat. Poté je na základě zápisu z Consensus meetingu vypracováno slovní zdůvodnění pro každou jednotlivou sekci v rámci kategorií EXCELLENCE, IMPACT a IMPLEMENTATION, to je předáno pro kontrolu Vice-chairovi a následuje ping-pong zaměřený na precizní formulace kladů a záporů projektu. Odsouhlasené schválené znění je následně předáno žadateli prostřednictvím www aplikace.

11) V případě rovnosti bodů u projektů, které jsou na hranici přijatelnosti pro financování (dané celkovým rozpočtem výzvy), musí pro ně proběhnout porovnávací řízení, kdy dané skupiny oponentů bod po bodu srovnávají a na základě výsledku daného srovnání pak pořadí mezi těmito projekty upřesní.

12) Jakmile jsou daná sezení ukončena, jsou vyhlášeny výsledky, které jsou závazné. Jedinou výjimkou je možnost, že přijatý projekt neprojde následným etickým screeningem

0	Proposal fails to address the criterion or cannot be assessed due to missing or incomplete information
1 <i>Poor</i>	The criterion is inadequately addressed, or there are serious inherent weaknesses
2 <i>Fair</i>	Proposal broadly addresses the criterion, but there are significant weaknesses
3 <i>Good</i>	Proposal addresses the criterion well, but a number of shortcomings are present
4 <i>Very Good</i>	Proposal addresses the criterion very well, but a small number of shortcomings are present
5 <i>Excellent</i>	The proposal successfully addresses all relevant aspects of the criterion. Any shortcomings are minor

Interpretace skóre:

- 0 - Nedostatečné - Návrh nespĺňuje kritérium nebo jej nelze posoudit kvůli chybějícím nebo neúplným informacím.
- 1 - Špatné - Návrh je z hlediska kritéria nedostatečný, nebo existují zásadní nedostatky.
- 2 - Dostatečné - Návrh danému kritériu obecně odpovídá, existují však významné nedostatky.
- 3 - Dobré - Návrh je z hlediska kritéria dobře řešen jako celek, ale existuje řada menších nedostatků.
- 4 - Velmi dobré - Návrh je z hlediska kritéria velmi dobře řešen jako celek, existuje však menší počet nedostatků.
- 5 - Vynikající - Návrh úspěšně řeší všechny relevantní aspekty kritéria. Jakékoli nedostatky jsou nepodstatného charakteru.

Váha: EXCELLENCE 50%, IMPACT 30%, IMPLEMENTATION 20%

Závazné požadavky na úroveň závěrečného hodnocení

- Každý komentář souvisí pouze s jedním kritériem
- Komentáře musí být jasné, zdůvodněné, mají mít přiměřenou délku
- Silné a slabé stránky – odděleně, ne jedna věta, ale také ne kniha
- Fakta, nikoli názory: („Domníváme se, že“, „Podle mého názoru“, „Tento návrh nepovažují“)
- Souhrn návrhu se neprovádí
- Zvláštní pozornost **NEGATIVNÍM** komentářům
- Nelze penalizovat vícekrát za jednu chybu
- Komentáře musí odpovídat skóre („Projekt velmi dobře.....“ - Přidělena známka 3 (GOOD))

Strengths

- The market-oriented approach of the proposal to integrate postdoctoral researchers into companies with its own overall innovation ecosystem will definitively contribute to strengthen human resources at regional level.
- The requirements and quality standards (e.g. endorsement of the Researchers Charter & Code), will improve the HR practices of the Implementing Partners and increase their overall attractiveness towards researchers
- Hosting by companies will strongly contribute to the future employability of the fellows, especially in the private sector, which is at the core of the programme.
- Prioritisation of the technological trends with significant emphasis on research and innovation is supportive for the future career perspectives of the researchers..
- The dissemination, communication and exploitation activities are excellent, clearly delineated with appropriate detail, and KPIs.

IMPLEMENTATION – Příklad posudku

Strengths

- The work plan contains all relevant tasks for effective implementation. The resources are appropriately distributed, and the timing foreseen for deliverables and milestones is in line with the work package structure.
- The overall management structure is clearly defined and sufficiently distinguishes between day-to-day and strategic duties and responsibilities.
- The operational and project management risks are appropriately identified, and the mitigation measures are pertinent and realistic.
- The proposer convincingly demonstrates its capacity, together with the high-profile associate partners, to successfully implement the proposed programme, which is backed up by earlier experience and a very good track record. The hosting arrangements and institutional support to the appointed researchers are relevant and appropriate.

Weaknesses

- The timeline of the programme includes unclear elements as the foreseen schedule does not allow the second cohort enough time to implement 36-month projects or to deal with unexpected delays.
- The proposal insufficiently considers the risks related to ethical issues arising from the research projects, including potential changes in regulations and guidelines, which can seriously impact the research.

SEKCE EXCELLENCE (váha 50%)

- Nejobtížnější, liší se podle povahy výzvy (R&D, MSCA....) a typu akce (RIA, IA, CSA, CA.....)
- Nedostatečný popis „Current state of the Art“ (RIA, IA)
- Netransparentní kritéria výběru, nesoulad se ZD (MSCA) – musí být zohledněno každé jednotlivé kritérium
- Nepřesvědčivý „Progress beyond the State of the Art“ (RIA, IA)
- Významné a nezdůvodněné odchýlení se od hlavního tématu

SEKCE IMPACT (váha 30%)

- Chybějící popis dopadu projektu na úrovních, stanovených v Zadávací dokumentaci (regionální, národní, evropské)
- Opomenuté zapojení veřejnosti (tzv. „Citizen Science“) ve výzvách, kde je požadováno
- Směšování využití (Exploitation) a šíření (Dissemination) výsledků v Komunikačních plánech
- Nedostatečná průběžná evaluace funkcionality přijatého Komunikačního plánu, chybějící nebo nevhodně zvolené monitorovací indikátory (tzv. KPI – Key Performance Indicators)
- Nejasné vypořádání duševního vlastnictví (IPR – Intellectual Property Rights) – nestačí se spoléhat na individuální NDA (Non Disclosure Agreements), musí být podrobně definováno
- **VŠICHNI UŽ TO UMÍ NAPSAT, BODOVÉ HODNOCENÍ POD 4,5 JE BEZ ŠANCE**

SEKCE IMPLEMENTATION (váha 20%)

- Nekoherentnost pracovních balíčků (WP – Work packages) se sekci EXCELLENCE
- Nedostatečná úroveň verifikace a validace jednotlivých výstupů, chybějící návaznosti
- Nejasná struktura managementu, zejména u konsorcií s více než 10 členy
- Obecnost Plánu řízení rizik, nedostatečně identifikovaná rizika specifická pro danou oblast
- Nedostatečně popsán a zdůvodněn Ostatní přímé náklady (materiál, disproporce)
- Nevyváženost konsorcia (rozpočty jednotlivých členů, gender, zastoupení členských zemí, institucionální balance, nízká účast SME)
- Příliš obecné LOI bez jasného popisu zapojení implementujících organizací
- **VŠICHNI UŽ TO UMÍ NAPSAT, BODOVÉ HODNOCENÍ POD 4,5 JE BEZ ŠANCE**

DOPORUČENÍ

- **Limit stránek je závazný, pokusy vměstnat do něj maximum na úkor čitelnosti návrhu projektu je kontraproduktivní**
- **Adresujte všechny požadavky dané výzvy – vynechání byť jen jediného významně snižuje bodové hodnocení**
- **Využívejte v maximální možné míře tabulek se strukturou, která zohledňuje požadavky Zadávací dokumentace**
- **Bloková schémata a diagramy oživují a doplňují text**
- **Nestyďte se kreativně opisovat od vítězů, zejména v sekcích IMPACT a IMPLEMENTATION**
- **Několikrát zkontrolujte koherenci WP s ostatními sekcemi a Gantt diagramem**
- **Vždy přidejte rizika specifická pro dané téma projektu, i kdyby bylo marginální. Příliš obecný Management rizik je vždy brán jako slabina**

DOPORUČENÍ

- **NEPODVÁDĚJTE** – pokud se jedná o projekt, který již byl podán, ale neuspěl a je „recyklován“, tuto skutečnost **VŽDY** uveďte (hodnotitelé se o tom dozvědí až po skončení evaluace), a pokud se jejich hodnocení významně rozchází s hodnocením předchozím (směrem dolů), může dojít k tomu, že je projekt předán jiné skupině hodnotitelů
- Na konci vždy ve formě tabulek uveďte přehled výstupů (Deliverables), milníků (Milestones), rozpočtové rozložení (geografické, institucionální, položkové) Nezávazné, ale doporučené dělení (RIA, IA): 20 - 30% Korporace, 30 – 40% SME, 30 – 40% výzkumné a akademické instituce
- Dbejte na „gender balance“ a „non-discrimination“ – v případě rovnosti bodů se jedná o první rozhodné kritérium pro určení pořadí
- Pokud v jakékoli fázi projektu předpokládáte využití výsledků jiných projektů H2020 a HE, vždy tuto skutečnost významně zdůrazněte a doložte konkrétními příklady

- **Není stanovena metodika pro „Weakness within Strength“**

Příklad: Velmi dobře připravená analýza a řízení rizik, ve které ovšem jedno podstatné riziko není identifikováno

- **Teologická debata nad rozdílem „Shortcoming“ x „Weakness“**

V R&D chápáno spíše ve smyslu, že „Weakness“ je něco horšího než „Shortcoming“, naopak v MSCA COFUND se jedná o synonyma.

- **Otázka porovnání mezi projekty**

Hodnotitelé mají každý projekt hodnotit jako Tabula Rasa a nesrovnávat s jinými projekty, což je reálně nemožné. Lze mírně ovlivnit adjustací bodového hodnocení

- **Nastavení základní výšky**

Souvisí s předcházejícím bodem. Obtížné u prvního hodnoceného projektu – jedná se o bodovou úroveň, ze které se pak vychází u zbývajících hodnocení

NEZÁVISLÝ POZOROVATEL

- **Ověřuje, že hodnocení dodržuje pravidla**
- **Účastní se jednání a ptá se odborníků na jejich názor na proces hodnocení**
- **Poskytuje nezávislé poradenství Komisi o procesu hodnocení a o tom, jak by bylo možné postupy zlepšit**

Nemá dovoleno:

- **Vyjádřit svůj názor na posuzovaný projekt**
- **Zapojit se do diskuse**

MLADÍ POZOROVATELÉ

V roce 2022, v rámci Evropského roku mládeže, EK pozvala magisterské studenty v EU, aby se stali „Young Observers in Horizon Europe“ při hodnocení návrhů.

Nemají dovoleno:

- Vyjádřit svůj názor na posuzovaný projekt
- Zapojit se do diskuse

Mohou:

- Vznášet náměty prostřednictvím nezávislého pozorovatele
- Klást dotazy v rámci ranních briefingů

Z domácích luhů a hájů

Naše „domácí“ metodika hodnocení (TAČR) se de facto zpronevěřuje všem EU postupům

- Dojmologie místo faktů
- Hodnotí se skutečnosti mimo požadavky zadávací dokumentace
- Vícenásobná penalizace je běžným jevem
- Bodové hodnocení oponentů může být měněno Zpravodajem, Kolegiem odborníků a Radou programu
- Konsensuální řízení se dříve nekonalo vůbec, teď se „koná“ na úrovni Kolegia odborníků, kde postrádá jakýkoli smysl
- Odvolání řeší opět TAČR (v EU je předáno jinému souboru hodnotitelů, případně existuje možnost odvolat se k Ombudsmanovi)
- „Zpravodajové“ prakticky nekontrolují logickou konzistenci posudků a jejich soulad se ZD
- Atd. apod.

Dojmologie – ukázka z posudku

V následujících dvou polích sepište v odrážkách jednotlivé klady a zápory návrhu projektu.

Klady návrhu projektu

Při vší úctě k předkladatelům projektu, přestože ten splňuje všechna formální kritéria, nevidím u významné klady.

Zápory návrhu projektu

Dle mého názoru výstupy projektu neodpovídají **XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX**, není možné říci, že by se v projektu koncentrovali leaderi z oblasti nebo že by měl projekt ambice přinést průlomové technologie/kvalitativní posun v oblasti **XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX**. Také finance – **XX** má z mého pohledu poněkud vágně až nedostatečně definované výstupy.

Dojmologie

Zdůvodnění negativního stanoviska zpravodaje v případě kladného stanoviska u všech oponentských posudků

Projekt sice získal tři kladné posudky a neobsahuje žádnou zásadní formální chybu, nicméně ho nemůžu s čistým svědomím doporučit k podpoře. Návrh považuji za celkově slabý, nekonkrétní s nedostatečně konkrétně definovanými výstupy. Díky tomu je i finanční stránka těžko hodnotitelná. Neumím si představit, že by se navrhované konsorcium

.....tak považuji za velmi nepravděpodobný - projekt by možná rozmělnil do několika menších, paralelně běžících ale nesouvisejících subprojektů.

Největší perly

- Žadatelé uvádějí aplikační potenciál v ČR velmi obecně, ale z logiky věci by mohl být zajímavý.
- Není jasný přesný obsah projektu pro jeho obecnost. Nicméně projekt se tváří komplexně, výsledkem mají být konkrétní výrobek.
- žadatel se v této projektové žádosti nebyl schopen vysvětlit rozdíly od tohoto projektu
- Organizační riziko je spojeno hlavně s koordinací dvou subjektů z různých krajů **(Příjemce byl z Prahy 5, Další účastník z Prahy 1. Zřejmě vážně míněná věta v roce 2022 v době Teams, Zoom, Webex atd.)**
- Jako hlavní výsledky jsou dva SW moduly s jednoduchým modelem komercializace (volné použití základní verze, rozšířená verze zpoplatněna). Podrobný model zpoplatnění pro funkcionality nebyl vypracován, tedy licence nejsou zmíněny, ochrana je pouze na bázi autorského zákona. Pro SW je tato forma nedosatečná, uchazeči projektu měli zvolit také užitný vzor k ochraně výsledku jako zařízení. **(SW nelze v ČR chránit ani patentem, ani užitným vzorem, legislativa to neumožňuje, Hodnotitel de facto navrhuje protiprávní jednání)**

Otázky a odpovědi

ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

FAKULTA DOPRAVNÍ
ÚSTAV BEZPEČNOSTNÍCH TECHNOLOGIÍ A INŽENÝRSTVÍ
KONVIKTSKÁ 20
110 00 PRAHA